

ĐÁP ÁN THAM KHẢO
KÌ THI TUYỂN SINH VÀO LỚP 10 NĂM HỌC 2023 - 2024
MÔN THI: NGỮ VĂN
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO QUẢNG NGÃI

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1.

Phương thức biểu đạt chính của đoạn trích trên là nghị luận.

Câu 2.

Theo tác giả, người sớm muộn gì cũng thất bại là người tỏ ra hèn kém hoặc ngại ngại ngay trong chính suy nghĩ và quyết định của mình.

Câu 3.

"Có trách nhiệm trong những việc mình làm là điều rất cần thiết" vì: chỉ khi bản thân một người thực sự nhìn nhận được trách nhiệm của mình khi làm một điều gì đó, thì người đó sẽ tập trung vào việc đó hơn, nghiêm túc khi làm, và dễ dàng gặt hái được thành công.

Câu 4.

Học sinh trả lời theo suy nghĩ của mình, dùng lí lẽ để chứng minh.

Câu trả lời tham khảo:

Em đồng ý với ý kiến "trách nhiệm là yếu tố cơ bản làm nên một con người đích thực", vì:

- Chỉ khi thực sự nhìn nhận được trách nhiệm của bản thân, thì người đó mới nghiêm túc làm việc và từ đó dễ đạt được thành quả.
- Nếu không có trách nhiệm thì làm việc gì cũng thất bại, khó mà tập trung vào việc gì, từ đó dẫn đến việc nghi ngại về chính bản thân mình.

II. LÀM VĂN

Câu 1.

* Về hình thức, bài làm dưới dạng đoạn văn với dung lượng từ 7 đến 10 câu.

* Về nội dung, bài làm trình bày suy nghĩ về việc sống có trách nhiệm với bản thân. Bài làm có những nội dung chính sau:

*** Luận điểm 1: Giải thích khái niệm sống có trách nhiệm với bản thân**

- Sống có trách nhiệm với bản thân là làm tròn nghĩa vụ, bổn phận với xã hội, trường lớp, gia đình và bản thân...; dám làm, dám chịu trách nhiệm về những hành động của bản thân.

+ Sống có trách nhiệm với bản thân là biết hành xử đúng đắn, biết phân biệt phải trái, biết đối nhân xử thế, giữ lời hứa, dám làm dám chịu hậu quả.

+ Tích cực và tự giác thực hiện nhiệm vụ được giao, chủ động làm những việc cần làm, không né tránh hay thờ ơ hay đùn đẩy trách nhiệm cho người khác.

+ Ý thức đúng đắn về trách nhiệm của mình trên mọi cương vị, vị trí công việc.

*** Luận điểm 2: Vì sao cần phải sống có trách nhiệm với bản thân?**

- Sống có trách nhiệm là một chuẩn mực để đánh giá nhân cách, sự trưởng thành của một người

- Là một nét sống đẹp, là phẩm chất cần có của những người trẻ hiện đại.

- Là hành động khẳng định giá trị bản thân, dấu hiệu cơ bản, quan trọng của việc hòa nhập với cộng đồng, giúp cho cuộc sống chung trở nên tốt đẹp hơn.

*** Luận điểm 3: Biểu hiện của sống có trách nhiệm với bản thân**

- Đối với học sinh:

+ Chăm lo học tập tốt, hoàn thành bài tập về nhà và chuẩn bị bài mới trước khi đến lớp

+ Nghiêm chỉnh thực hiện các quy định của nhà trường

+ Sống hòa nhập với bạn bè cộng đồng

+ Có mục đích học tập định hướng tương lai nghề nghiệp rõ ràng.

- Đối với công dân:

+ Thực hiện tốt quy định của nhà nước, của pháp luật

+ Có trách nhiệm với bản thân, với gia đình và mọi người xung quanh.

+ Biết chia sẻ và yêu thương

+ Tích cực tham gia các hoạt động tập thể

+ Biết giữ gìn sức khỏe, biết cách học tập, đổi mới và tích cực phấn đấu.

+ Khi làm việc gì đó sai lầm, không nên chối cãi, cố tình lãng tránh mà nên có trách nhiệm sửa chữa lỗi lầm.

*** Luận điểm 4: Ý nghĩa, vai trò của sống có trách nhiệm với bản thân**

- Hoàn thành tốt công việc và nhiệm vụ được giao

- Giúp chúng ta ngày càng tốt đẹp, hoàn thiện bản thân mình hơn.

- Được mọi người xung quanh yêu quý, kính trọng và giúp đỡ

- Có được lòng tin của mọi người

- Thành công trong công việc và cuộc sống

- Đảm bảo quyền hạn, lợi ích của mình và người khác góp phần phát triển và giữ gìn đất nước.

*** Bàn luận mở rộng**

- Phê phán, lên án những kẻ sống vô kỷ luật, thiếu trách nhiệm đối với bản thân và xã hội.

*** Bài học nhận thức và hành động**

- Sống có trách nhiệm là một lối sống đúng đắn cần phải được cổ động và thực hiện phổ biến trong cộng đồng.
- Mỗi con người cần phải sống có trách nhiệm để góp sức mình xây dựng quê hương, đất nước.
- Hãy sống có trách nhiệm với cuộc đời mình vì chính bạn là người sẽ đưa bạn tới nơi bạn mong muốn.

*** Liên hệ bản thân:**

- Em sẽ học tập tốt để trở thành người có trách nhiệm.

Câu 2.

* Về hình thức, bài làm dưới dạng đoạn văn hoặc bài văn

* Về nội dung, bài làm có những nội dung chính sau:

- Giới thiệu tác giả:

+ Nguyễn Quang Sáng (1932 – 2014) là nhà văn trưởng thành trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ. Các sáng tác của ông hầu như chỉ xoay quanh cuộc sống con người Nam Bộ trong hai cuộc kháng chiến cũng như sau khi hòa bình hòa bình.

- Giới thiệu tác phẩm:

+ Truyện ngắn "Chiếc lược ngà" viết năm 1966, khi tác giả đang hoạt động ở chiến trường Nam Bộ, được in trong tập truyện cùng tên.

+ Đó là câu chuyện cảm động về tình cha con trong hoàn cảnh éo le, khốc liệt của chiến tranh.

– Giới thiệu vấn đề cần nghị luận:

+ Tác giả đã miêu tả chân thực, sinh động diễn biến tâm lí của nhân vật bé Thu trong tình huống gặp cha lần cuối cùng.

a) Hoàn cảnh của bé Thu

- Thu là cô bé 8 tuổi. Ba em là bộ đội, đã xa nhà đi kháng chiến suốt 8 năm rồi, em ở nhà với má. Em chỉ biết mặt ba qua một tấm hình chụp chung với má.

b) Tình huống truyện

- Tình huống truyện rất éo le, xúc động: Cuộc gặp đầu tiên của bé Thu với cha cũng chính là lần gặp cuối cùng.

+ Ông Sáu sau 8 năm xa nhà đi kháng chiến được nghỉ ba ngày phép về thăm nhà, thăm con. ông đã vô cùng hạnh phúc, xúc động, mong chờ được nghe con gọi một tiếng "ba" nhưng bé Thu đã không nhận ông là cha. ông đã cố gắng tìm mọi cách

để được gần gũi với con nhưng không được. Chỉ đến lúc ông phải lên đường về lại đơn vị, bé Thu mới nhận ra ông. Hai cha con tạm biệt nhau trong nước mắt.

+Trở lại đơn vị, ông Sáu dồn cả tình yêu, nỗi nhớ, nỗi ân hận, day dứt vào việc làm chiếc lược ngà để tặng con nhưng chưa kịp trao cho con thì ông đã hi sinh trong một trận càn lớn của Mĩ – Ngụy.

– Nhà văn đã miêu tả rất tài tình, chân thực diễn biến tâm lí của nhân vật bé Thu trong ba ngày ngắn ngủi của cuộc gặp lần cuối cùng ấy.

*** Khi bé Thu nhận ra ông Sáu là ba:**

– Sau khi nghe bà ngoại giải thích, bé Thu đã về nhà trong sáng ngày ông Sáu lên đường trở lại đơn vị. Con bé đã thay đổi hoàn toàn thái độ trong sự ngỡ ngàng của ông Sáu và mọi người.

+ "Về mặt của nó có gì hơi khác, nó không búng bình hay nhăn mày cau có nữa, về mặt nó sạm lại buồn rầu... nó nhìn với vẻ nghĩ ngợi sâu xa".

+Khi bắt gặp cái nhìn triu mến, buồn bã của ba, đôi mắt nó bỗng xôn xao. Đó là cái xôn xao của sự đồng cảm. Bé Thu nhận ra những tiếc nuối, xót xa, yêu thương trong ánh mắt của ba mình.

+ Đến giây phút cuối cùng, khi ông Sáu cất lời từ biệt, con bé mới cất lên tiếng gọi ba xé lòng – tiếng gọi bị kìm nén suốt tám năm, tiếng gọi chất chứa bao tình yêu thương thấm thiết.

+ Nó chạy đến ôm chặt lấy ba, khóc nức nở, hôn ba, hôn tóc, hôn cổ, hôn vai và hôn cả lên vết sẹo của ba.

+ Nó siết chặt lấy cổ ba, dang cả hai chân rồi câu chặt lấy ba, đôi vai run run. Nó không muốn cho ba đi nữa.

=> Trong khoảnh khắc, mọi khoảng cách giữa Thu với ba bị xóa bỏ. Thu không giấu giếm sự gắn bó và tình cảm của mình dành cho ba. Nó lo sợ ba sẽ đi mất., cố mọi cách để giữ ba ở lại. Tiếng khóc của Thu vừa là tiếng khóc của sự ân hận, vừa là tiếng khóc của tình yêu thương, của nỗi buồn xa cách. Tình yêu thương mãnh liệt Thu dành cho ba đã khiến tất cả mọi người xung quanh đều xúc động.

*** Ý nghĩa nhan đề “Chiếc lược ngà”**

- Chiếc lược ngà trong tác phẩm là kỷ vật cuối cùng người cha gửi tặng cho con trước lúc hy sinh trong kháng chiến chống Mỹ. Chiếc lược ngà đã chứng minh tình cha con bất diệt trong hoàn cảnh éo le của cuộc chiến tranh. Nó còn là cầu nối cho những tình cảm mới mẻ, cao đẹp ở con người. Đây là một hình tượng nghệ thuật có ý nghĩa thể hiện chủ đề tác phẩm: ca ngợi tình cha con, tình cảm gia đình trong chiến tranh.